

El darrer amic de l'home: A l'oest de Roma, John Fante

Xavier Serrahima, El Punt Avui

En un dels inicis més famosos de la literatura de tots els temps, Lev Tolstoi emprèn Anna Karenina amb una frase tan genial com assenyada: "Totes les famílies felices s'assemblen. Cada família dissortada ho és a la seva manera". Amb el seu darrer llibre, A l'oest de Roma (Edicions de 1984, traducció de Martí Sales) John Fante sembla haver-se proposat narrar-nos quina és la manera d'ésser infeliç que li correspon a un escriptor casat des de fa anys amb una dona que no entén ni l'entén, amb dos fills convertits en estranys i incomprendibles, que, situat a l'abisme de la desesperació, ja ni tan sols no és "capaç d'acabar cap novel·la" (pàg. 109).

A l'oest de Roma, John Fante, Edicions de 1984 Desencantat i desolat, confrontat amb la més enfollidora absurditat de les contínues "misèries de la vida" (pàg. 102), a partir del moment que els seus fills marxen de casa, va assistint a la progressiva i indeturable "desintegració de la família" (pàg. 75) i veu com el seu matrimoni va esdevenint més i més una pura pantomima sense sentit —"ara només hi havia el silenci per fer-nos sentir incòmodes" (pàg. 68)— i com tot el món d'aparences que havia anat bastint al llarg dels anys se li va enfonsant sota els peus —"No em veia amb cor d'encarar-me a un altre dia"— i només li sembla possible una solució: "una fugida radical" (pàg. 101).

Com totes les persones que no són capaces de prendre el pols a la vida, s'agafa, com a última i desesperançada taula de salvació —"És la teva darrera oportunitat. No n'hi haurà més" (pàg. 76)— a una quimera inexistent, a un somni irrealitzable —"Vull canviar la meua vida de cap a peus. Tornar a començar. Marxar del país" (pàg. Íd.)— que més que ajudar-lo, l'acabarà d'ensorrar del tot.

Una contra-crònica, doncs, de la família nord-americana convencional que els serials televisius de base hollywoodenca han anat establint com a oficials: divertida, feliç i miraculosament ben avinguda; una visió molt més crua i severa, i, per tant, més autèntica i versemblant, passada pel sedàs d'aquella ironia càustica i devastadora que ha convertit tants lectors en devots acòlits fantians, que assaboreixen amb una passió eufòrica i còmplice les seves novel·les i relats.

Entre d'altres raons, perquè, al contrari del que succeeix amb els conformistes (per no dir cloroformitzadors) serials esmentats, l'amarga realitat que ens presenta l'autor de Denver —"Sóc un marit merdós, un desastre de pare, un fracàs total" (pàg. 50); "¿Què collons hi feia en aquest petit planeta? ¿Cinquanta-cinc anys per a això? Era absurd" (pàg. 75)— difícilment podríem pair-la sense l'efecte alliberador del seu tan celebrat sarcasme: "En Jamie [...] era el meu millor fill. No fumava marihuana, no bevia alcohol, no s'ho feia amb noies negres i no volia ser actor. Un pare, ¿què més pot demanar?" (pàg. 35).

Al bell mig de tot el conjunt d'autèntics desconeguts en que s'han anat convertint la dona i els fills —"quin misteri havia esdevingut per a mi" (pàg. 108)—, no li restarà altra companyia que un gos abandonat, anomenat Idiota —"El nom li encaixava perfectament" (pàg. 35).

Esdevindrà el darrer i exclusiu consol, pobre i miserable, símbol d'una davallada al més esgarrifós dels inferns: "L'Idiota representava la victòria, els llibres que no havia escrit, els llocs que no havia vist, el Maserati que mai no havia tingut, les dones que havia cobejat" (pàg. 42).

El llibre es clou amb "L'orgia", un relat tan desencantat i demolidor com l'anterior, en aquest cas, presentant, amb la seva acidesa acostumada, el xoc que suposa per a un infant fer-se gran, sobretot quan els que l'introdueixen a l'adulthood —el seu pare i el millor amic d'aquest— més que no pas viure, es limiten a sobreviure les seves miserables i absurdes existències: "Tot d'una, vaig veure la cara del meu pare. Era la cara del dimoni [...]. Vaig sortir corrents" (pàg. 185).

Publicat pel Suplement de Cultura d'El Punt Avui, 31 d'octubre del mmxiv